KKU Journal for Public Health Research
Vol.7 No.1 January - April 2014

วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2557

นิพนธ์ต้นฉบับ

การศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโหนนกับเทศบาลตำบลบุ่งไหม อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ชนิสรา สีสันต์[1] ธีระ ฤทธิรอด[2] และสุมล สกลไชย[2]

วันที่ได้รับต้นฉบับ: 20 มีนาคม 2557
วันที่ตอบรับการตีพิมพ์: 17 มิถุนายน 2557

*(1) **ผู้รับผิดชอบบทความ:** นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น (โทรศัพท์: 083-729 1849, E-mail: chitakung1@hotmail.com)*
(2) รองศาสตราจารย์ คณะเภสัชศาสตร์ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ อบต.โนนโหนน และ ทต.บุ่งไหม อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 2) วิเคราะห์ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินงานบริหารกองทุนฯ อบต. โนนโหนน และ ทต. บุ่งไหม และ 3)เพื่อเสนอแนวทางแก้ไข การดำเนินงานบริหารกองทุนฯ อบต.โนนโหนน โดยเลือกพื้นที่สำหรับการศึกษาแบบเจาะจง (Purposive sampling)โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะกรรมการบริหารกองทุนของทั้ง 2 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร มาจัดหมวดหมู่ตามจุดม่งหมายของการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสรุปประเด็นจากการศึกษาค้นคว้า ปรากฏผลดังนี้

การดำเนินงานบริหารกองทุนฯ อบต.โนนโหนน ขาดความสามารถในการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้หันมาสนใจ ใส่ใจสุขภาพของตนเอง เนื่องจากประชาชน ขาดแรงกระตุ้นและขาดความสนใจในการเข้าร่วมดำเนินการบริหารจัดการกองทุนฯ ซึ่งมองว่าการดำเนินงานของกองทุนฯ มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนน้อยมาก และคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ มองเห็นเป็นเรื่องของการบริหารจัดการที่ซ้ำๆ ไม่เปลี่ยนแปลง วิธีการ จึงดำเนินการเพียงให้เสร็จสิ้นกระบวนการตามระยะเวลาที่กำหนด เปรียบเทียบกับการดำเนินงานบริหารกองทุนฯ ทต.บุ่งไหม ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสุขภาพและเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพตนเอง เพื่อการนำเสนอโครงการที่สอดคล้องกับข้อกำหนดใน 4 กิจกรรมหลัก นอกจากนี้ยังค้นพบจากการศึกษา ว่า สาเหตุของปัญหา ในความสำเร็จและล้มเหลวของการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนฯ ขึ้นอยู่กับความสามารถและความตั้งใจจริงของการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ดังนั้น วิธีการคัดเลือกกรรมการบริหารกองทุน ที่ไม่ชัดเจน และไม่ได้มาจากการประชาคมจากประชาชน จึงเป็นสาเหตุสำคัญอีกสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้การบริหารกองทุน ล้มเหลว ได้

คำสำคัญ: *กองทุนหลักประกันสุขภาพ, องค์การบริหารส่วนตำบล*

KKU Journal for Public Health Research
Vol.7 No.1 January - April 2014

วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2557

Original Article

A Comparative Study of the Health Insurance Fund Operations between Non–Nhon Subdistrict and Bung Mai Municipality, Ubon Ratchathani Province

Chanissa Seesan[(1)] *Teera Ritrod*[(2)] *and Sumon Sakolchai*[(2)]

Received Date: March 20, 2014
Accepted Date: June 17, 2014

(1) Corresponding author:
Master of Public Health Student,
in Health Education and Health Promotion,
Faculty of Public Health,
Khon Kaen University
(Tel.: 089-2781270,
E-mail: Ploy_ly10@hotmail.com)

(2) Assistant Professor,
Department of Health Education,
Faculty of Public Health,
Khon Kaen University

Abstract

The aim of this research were to1) study the comparison of the health insurance fund operations between Non-NhonSubdistrictAdministration Organization (SAO) and Bung Mai Municipality, WarinChamrap District, UbonRatchathani Province, 2) analyze whether the success or failure of the health insurance fund operations of Non-Nhon SAO and Bung Mai Municipality and 3) propose the solution of the health insurance fund operations of Non-Nhon SAO via purposive sampling method and the data was gathered by using the depth-interview, participant observation and focus group as tools of data collection, the data analysis was conducted by the committees from 2 organizations above mentioned, data was analyzed by using the documents and classifying the data according to the objective of this study and also was analyzed by using the conclusion of main ideas from study, from the research, it was found that

The health insurance fund operations of Non-Nhon SAO was lack of the capability of management in term of people participation, it failed to stimulate them pay more attention to their health because people were lack of motivation and interest in the participation,they understood that the health insurance fund operations of Non-Nhon SAO was less necessary for their daily life, moreover the committees understood that the operations were just the routine job, and they were never changed, thus the operations were proceeded just for reaching the end of operations according to the fixed time, and when compared with the health insurance fund operations of Bung Mai municipality, it was found that Bung Mai municipality promoted and supported people participation and motivate them pay more attention to their health in order to propose the projects consistent with 4 main activities, it was also found that the main problems which effected on the success or failure of the health insurance fund operations, it depended on the capability and intention of committees therefore, the recruitment of fund committees which did not came from the public transparently, it was the main cause for the failure of health insurance fund operations.

Keyword: *Health Insurance Fund, Subdistrict Administrative Organization*

บทนำ

กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นเกิดจากการดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 ตามมาตรา 18 (9) และมาตรา 47 และตามประกาศของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2549 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลดำเนินการและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงานสาธารณสุขชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการสร้างสุขภาวะของประชาชนและชุมชน อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2549)

กองทุนหลักประกันสุขภาพ อบต.โนนโหนน ได้จัดตั้งขึ้นตามข้อตกลงการดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ระหว่างสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกับ อบต.โนนโหนน เลขที่ S4/B/01445 เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2553 โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างหลักประกันสุขภาพให้กับประชาชนทุกคนในพื้นที่ โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่น โดย อบต.โนนโหนน เป็นผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคและการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิตในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ในรูปแบบคณะกรรมการ

จากการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลโนนโหนน ในปีที่ผ่านมา พบว่าโครงการที่ประชาชนยื่นเสนอขอรับงบประมาณจากกองทุนฯ นั้นไม่ได้รับการอนุมัติ จำนวน 31 โครงการ (ข้อมูลปีงบประมาณ 2554-2556) เนื่องจากประชาชน ขาดความรู้ ความเข้าใจในการเขียนเสนอโครงการ กอปรกับ คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนได้ เนื่องจาก ขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการเสนองบประมาณ ทำให้โครงการที่เสนอขอรับงบประมาณไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดหลักเกณฑ์ของกองทุนฯ จึงไม่ได้รับการอนุมัติ และทำให้งบประมาณที่จัดสรรให้ อบต.โนนโหนน มีงบประมาณคงเหลือเป็นยอดที่สูงมาก ทุกปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนที่จะต้องบริหารจัดสรรงบประมาณให้ได้มากที่สุด เพื่อดูแลสุขภาพประชาชนในพื้นที่ได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง การศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ อบต.โนนโหนน กับ ทต.บุ่งไหม ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาในฐานะที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลและช่วยเหลือคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ อบต.โนนโหนน กับ ทต.บุ่งไหม โดยเปรียบเทียบการดำเนินงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพของ ทต.บุ่งไหม ซึ่งประสบความสำเร็จด้านการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ ในรูปแบบการบริหารงานของคณะกรรมการ เพื่อเป็นข้อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพอบต.โนนโหนน และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปพัฒนากองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่สู่การบริหารจัดการกองทุนต้นแบบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพอบต.โนนโหนน และ ทต.บุ่งไหม อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อวิเคราะห์ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ อบต.โนนโหนน และ ทต.บุ่งไหม อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไข การดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ อบต.โนนโหนน และ ทต.บุ่งไหม อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

- **กลุ่มเป้าหมาย**

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลโนนโหนนกับเทศบาลตำบลบุ่งไหม อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

1) คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ อบต.โนนโหนน จำนวน 15 คน

2) คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ทต.บุ่งไหม จำนวน 15 คน

- **เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา**

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม สำหรับการดำเนินงานบริหารงานกองทุนฯของคณะกรรมการบริหารกองทุน จำนวน 6 ขั้นตอน ระหว่าง อบต.โนนโหนน กับ ทต.บุ่งไหม อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินงานบริหารกองทุนฯ อบต.โนนโหนน เปรียบเทียบ กับ ทต.บุ่งไหม เพื่อให้ได้ข้อมูลการดำเนินงานบริหารงานกองทุนหลักประกันสุขภาพที่เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและประชาชน

- **การวิเคราะห์ข้อมูล**

1) นำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร มาจัดหมวดหมู่ตามจุดมุ่งหมาย ของการศึกษาค้นคว้า

2) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสรุปประเด็นจากการศึกษาค้นคว้า

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในกาวิจัย ประกอบด้วย

1) อมร นนทสุต (2551) งานสาธารณสุขมูลฐาน (สสม.)

2) แนวคิดทฤษฎี3ก.คือ (ก ที่ 1) “กรรมการ”หมายถึงองค์กรในระดับท้องที่ เช่น กรรมการสภาตำบลในสมัยนั้น (ก ที่ 2) “กองทุน” หมายถึงทรัพยากรที่เป็นตัวเงินที่ใช้สนับสนุนและบริหารจัดการโดยชุมชน และ (ก ที่ 3) “กำลังคน” หมายถึงประชาชนทั่วไปที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของสุขภาพอย่างน้อยในระดับพื้นฐาน

3) วรรณดี จันทรศิริ (2553) รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้นโยบายสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

4) การมีส่วนร่วมของชุมชน ศึกษาความหมายองค์การอนามัยโลก (อ้างถึงใน Stanhope et al., 2006) และ Brager et al. (1973)

5) เออวิค (พะยอม วงศ์สารศรี) การดำเนินงานบริหาร 7 ประการ

ผลการวิจัย

การดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลโนนโหนน เปรียบเทียบกับการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลบุ่งไหม สามารถจำแนกได้ เป็น 6 ขั้นตอน และนำมาสรุปในรูปของตาราง เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารของทั้งสององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ดังตารางที่ 1

จากการศึกษาการเปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพดังกล่าว พบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานการพัฒนากองทุนสุขภาพเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรหรือการบริหาร(Administrative Resources) 3M ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) และวัสดุอุปกรณ์ (Material) 3M ซึ่งสามารถช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลากรมีความสามารถในการวางแผนงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และการพัฒนามาตรฐานการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. การดำเนินงานคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ 1) ขั้นตอนการเสนอโครงการ 2) ขั้นตอนการพิจารณาโครงการ และ 3) ขั้นตอนการอนุมัติโครงการ พบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานบริการกองทุนเพื่อสู่การพัฒนากองทุนฯ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการในองค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาการบริหารกองทุนเพื่อพัฒนาด้านสาธารณสุข (ไชยรัตน์ ชัยวัฒนวสุ, 2547) พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ คือต้องมีคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงานของสถานบริการเครือข่ายระดับอำเภอโดยเฉพาะศูนย์สุขภาพชุมชน หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งมีภารกิจดูแลประชาชนในระดับปฐมภูมิ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอต่อการจัดบริการ ในขั้นตอนที่ 4)ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม 5) ขั้นตอนการรายงานผลโครงการ และ 6)ขั้นตอนการประเมินผลโครงการ พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานบริหารกองทุนฯ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงภาคีเครือข่ายภาคประชาชน กระบวนการรูปแบบ ระบบที่สนับสนุนและลักษณะข้อตกลง เพื่อให้เกิดการพัฒนาระบบสุขภาพแบบมีส่วนร่วมมีความชัดเจนและยั่งยืน สอดคล้องกับผลการศึกษาของวรรณา ทองกาวแก้ว (2552) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดยะลา พบว่า ประชาชน ไม่เห็นประโยชน์ของการกองทุนหลักประกันสุขภาพ ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง จึงไม่ให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการร่วมกับคณะกรรมการกองทุนฯ โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีกิจกรรมที่ทำให้ประชาชน เข้าถึง มีการแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้และสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้นโยบายสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า: หมู่ที่ 8 ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ของวรรณดี จันทรศิริ (2553) พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพของชุมชน โดยใช้กลยุทธ์การชี้นำด้านสุขภาพ การเพิ่มความสามารถ และการไกล่เกลี่ยผลประโยชน์ด้านสุขภาพ และกระบวนการเรียนรู้คือ การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม การประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างอนาคตร่วมกัน และการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นเสริมพลังความคิด และการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ความสำเร็จของการดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพของเทศบาลตำบลบุ่งไหม โดยคณะกรรมการบริหารกองทุนที่เล็งเห็นความสำคัญของสุขภาพประชาชนโดยแท้จริง ด้วยการบริหารจัดการงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้ตอบสนองความต้องการประชาชนด้านสุขภาพมากที่สุด จากการประชาคมแผนสุขภาพ จนสามารถกลั่นกรองออกมาตามกระบวนการได้อย่างสำเร็จ และออกมาในรูปแบบการดำเนินโครงการ กิจกรรมด้านสุขภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม และเมื่อเปรียบเทียบกับการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนโหนน พบว่า คณะกรรมการบริหารกองทุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้ตามวัตถุประสงค์ของการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และนอกจากนี้ยังพบว่า สาเหตุของปัญหาในความสำเร็จและ

ล้มเหลวของการดำเนินงานบริหารจัดการ ขึ้นอยู่กับความสามารถและความตั้งใจจริงของคณะกรรมการบริหารกองทุน

3. แนวทางแก้ไขและพัฒนา การดำเนินงานบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลโนนโหนน คือ จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจให้กับคณะกรรมการ การศึกษาดูงานหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จด้านการบริหารงานกองทุนฯ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานของคณะกรรมการและวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการฯ ที่ต้องมาจากประชาชน 2) การแต่งตั้งคณะทำงาน โดยมีคณะอนุกรรมการด้านการบริหารจัดการกองทุนและคณะอนุกรรมการด้านดำเนินกิจกรรมกองทุน และเพิ่มคณะอนุกรรมการด้านจัดทำแผน คณะอนุกรรมการด้านการเงินและการบัญชี คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผล เพื่อตรวจสอบการบริหารงานของคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ 3) การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องด้านสุขภาพ การกำหนดวาระการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน เพื่อจัดทำแผนสุขภาพประจำหมู่บ้าน เพื่อกลั่นกรองความต้องการด้านสุขภาพและเพื่อสร้างความเข้าใจด้านการใช้จ่ายงบประมาณให้กับประชาชนในการเสนอโครงการขอรับงบประมาณให้ตรงกับความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะหรือการนำไปใช้ประโยชน์

ด้านวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ

1) 1.ควรให้หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นผู้ร่วมคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุน เนื่องจาก เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านสาธารณสุขร่วมกับบุคคลเหล่านี้ เพื่อให้ได้คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ที่มีทั้งความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความเสียสละต่อส่วนรวมมากที่สุด

2) ควรคัดเลือก หรือ ประชาคม จากประชาชน เพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารกองทุน เนื่องจากประชาชนจะทราบดีว่า บุคคลใด เหมาะสมที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวมด้านการส่งเสริมสุขภาพประชาชนมากที่สุด เนื่องจากวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการฯ เดิม มาจากการคัดเลือกจากการประชุมกลุ่มผู้นำ ไม่ได้มาจากประชาชนโดยแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

เสน่ห์แสงเงิน และคณะ. (2553). **ประสิทธิผลของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพสู่กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นด้วยกระบวนการสร้างแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ .จังหวัดสุโขทัย.** ค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2556, จาก http//203.157.203.3/academic/data/present/

จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์. (2543). **ประสิทธิภาพในระบบสุขภาพ.** นนทบุรี: ดีไซร์.

วรรณดี จันทรศิริ. (2545). **รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้นโยบายสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า: หมู่ที่ 8 ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี.** ค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2550, จาก http://hpc3.Anamai.Moph.go.th/data/avsdee.doc

วรรณา ทองกาวแก้ว. (2552). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดยะลา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารสาธารณสุข สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไชยรัตน์ ชัยวัฒนสวุ. (2547). การบริหารกองทุนอำเภอเพื่อพัฒนาด้านสาธารณสุข. **วารสารวิชาการสาธารณสุข, 13**(3), 517-524.

อมร นนทสุต. (2551). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาสุขภาพประชาชน. ใน **การประชุมติดตามผลการดำเนินงานรอบ 12 เดือน กรมอนามัย ประจำปี 2551** เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2551, โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ. (2550). ค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2556, จาก http://www.moph.go.th/ops/minister_06/Office2/สุขภาพแห่งชาติ.pdf

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารกองทุน อบต.โนนโหนน กับ ทต.บุ่งไหม

การศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารกองทุน	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโหนน	เทศบาลตำบลบุ่งไหม
	สปสช.สนับสนุนงบประมาณ ประจำปี 2556 ต่อหัว 40 บาท ทุกสิทธิหลักประกันสุขภาพ ประชากร 6,443 คน เป็นเงิน 257,720 บาท อบต.สมทบ จำนวน 172,825 บาท รวมงบประมาณ เป็นเงิน **430,545** บาท	สปสช.สนับสนุนงบประมาณ ประจำปี 2556 ต่อหัว 40 บาท ทุกสิทธิหลักประกันสุขภาพ ประชากร 9,104 คน เป็นเงิน 364,160 บาท อบต.สมทบ จำนวน 100,000 บาท รวมงบประมาณ เป็นเงิน **464,160** บาท
ขั้นตอนการนำเสนอโครงการ	- คณะกรรมการบริหารกองทุนฯมอบหมายให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเสนอโครงการ เนื่องจากประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการเขียนเสนอโครงการและคณะกรรมการบริหารกองทุนฯได้รับการแต่งตั้งใหม่จึงไม่มีประสบการณ์ -เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินงานสาธารณสุขมากกว่าคณะกรรมการบริหารกองทุน - การเสนอโครงการในลักษณะเดิมที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง - ไม่มีโครงการนวัตกรรมใหม่ๆ	- คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ดำเนินการประชาคมหมู่บ้านเพื่อ เสนอขอรับการสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรม - การเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณมาจากความต้องการของประชาชน - การเสนอโครงการของประชาชนหรือกิจกรรมโดยเน้นความสำคัญของสุขภาพและนำเสนอมาเป็นรูปแบบโครงการเพื่อแก้ปัญหาด้านสุขภาพให้เป็นรูปธรรม - พัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพสุขภาวะของประชาชน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารกองทุน อบต.โนนโหนน กับ ทต.บุ่งไหม (ต่อ)

การศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานบริหารกองทุน	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโหนน	เทศบาลตำบลบุ่งไหม
ขั้นตอนการพิจารณาโครงการ	-โครงการที่ประชาชนเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุน ไม่ครอบคลุมความต้องการของชุมชน -การพิจารณาโครงการกิจกรรมไม่สอดคล้องกับงบประมาณ โดยมีข้อกำหนดให้จ่ายใน 4 กิจกรรมหลัก คือ 1) กิจกรรมการจัดบริการสุขภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ 2) กิจกรรมสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยบริการสาธารณสุข 3) กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพโดยประชาชนและชุมชนท้องถิ่น4)กิจกรรมการบริหารกองทุนพัฒนา ศักยภาพกรรมการ และพัฒนาระบบบริหารจัดการ เช่นโครงการที่ขอรับการสนับสนุน การก่อสร้างสนามกีฬาซึ่ง เป็นความต้องการของประชาชน แต่ไม่เข้าลักษณะ ในประเภท 4 กิจกรรม - เกิดความลำบากในพิจารณาการตัดสินใจอนุมัติหรือไม่อนุมัติ ของคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ เนื่องจากการเสนอโครงการไม่ ตรงกับข้อกำหนด 4 กิจกรรมหลัก	-โครงการที่ประชาชนเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณครอบคลุมความต้องการของชุมชนโดยแท้จริง -การพิจารณาโครงการกิจกรรมมาจากปัญหาด้านสุขภาพของ ประชาชนเพื่อการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม -การพิจารณาโครงการเพื่อให้ สอดคล้องกับ 4 กิจกรรมหลัก คือ 1) กิจกรรมการจัดบริการสุขภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ 2) กิจกรรมสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยบริการสาธารณสุข 3) กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพโดยประชาชนและชุมชนท้องถิ่น 4) กิจกรรมการ บริหารกองทุน พัฒนาศักยภาพกรรมการและพัฒนาระบบบริหารจัดการ - ขั้นตอนการพิจารณาโครงการของคณะกรรมการสามารถดำเนินการพิจารณาอนุมัติในขั้นตอนต่อไปได้
ขั้นตอนการอนุมัติโครงการ	- การขอรับงบฯโดยมีข้อกำหนด ให้จ่ายใน 4 กิจกรรมหลัก คือ 1) กิจกรรมการจัดบริการสุขภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ 2) กิจกรรมสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยบริการสาธารณสุข 3) กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพโดยประชาชนและชุมชนท้องถิ่น 4) กิจกรรมการบริหารกองทุนพัฒนา ศักยภาพกรรมการ และพัฒนาระบบบริหารจัดการ โครงการที่ประชาชนขอสนับสนุนงบประมาณ มีหลายกิจกรรม การอนุมัติให้ดำเนินกิจกรรมได้เฉพาะงบประมาณที่กำหนดไว้	- การอนุมัติโครงการกิจกรรมจากความต้องการส่งเสริมด้านสุขภาพของประชาชนและนำเสนอออกมาในรูปแบบโครงการเพื่อการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับ4 กิจกรรมหลัก ทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ ในผลการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถดำเนินการบริหารกองทุนร่วมกับคณะกรรมการบริหารกองทุน ต่อไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชนได้
ขั้นตอน การดำเนินงานโครงการ/กิจรรม	-การดำเนินงานโครงการ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ -ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจด้านการใช้งบประมาณ -งบประมาณมีน้อยทำให้การใช้จ่ายต้องเป็นไปตาม 4 กิจกรรมหลัก –คณะกรรมการฯที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ จึงเกิดปัญหาการดำเนินกิจกรรม -คณะกรรมการฯไม่เข้าร่วมกิจกรรม -จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของกองทุน ไม่เป็นระบบ	-การดำเนินงานโครงการ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ -ประชาชนให้ความสนใจในการเข้าร่วมการจัดทำโครงการ -โครงการที่ดำเนินการสามารถกระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน ชุมชน -คณะกรรมการฯให้ความสนใจและ เข้าใจ ในบทบาทหน้าที่การดำเนินกิจกรรม/โครงการ ทำให้ผลการดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพ
ขั้นตอนการรายงานผลโครงการ	- หลังจากกองทุนฯได้เบิกจ่ายงบประมาณให้กับส่วนราชการ ชุมชน หรือหน่วยงานอื่นแล้ว - ประชาชนไม่มีการรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการกลับมาให้กองทุนฯทราบว่าเบิกจ่ายงบประมาณตรงกับวัตถุประสงค์ ของกิจกรรมที่ดำเนินการหรือไม่ อย่างไร หรือมีปัญหา อุปสรรค แนวทางพัฒนาในด้านการดำเนินงานบริหารใดบ้าง	-หลังจากกองทุนฯได้เบิกจ่ายงบประมาณ ให้กับประชาชน - ประชาชนมีการรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการกองทุนฯทราบปัญหา อุปสรรคและแนวทางพัฒนาด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น - การดำเนินงานบริหารกองทุนฯเกิดผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ - ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนิน โครงการ อย่างแท้จริง
ขั้นตอนการประเมินผลการดำเนินงานกองทุนฯ	-คณะกรรมการฯ ไม่ได้ดำเนินการสำรวจและประเมินความพึงพอใจ ผลการดำเนินงานของกองทุนจากประชาชน หลังการดำเนินกิจกรรม/โครงการ	-คณะกรรมการฯดำเนินการสำรวจความพึงพอใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารประชาชน ปีละ 1 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุขภาพโดยชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน
คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ	-มีการแต่งตั้งคณะทำงาน 2 คณะ 1. คณะอนุกรรมการด้านการบริหารจัดการกองทุน 2. คณะอนุกรรมการด้านดำเนินกิจกรรมกองทุน	- มีการแต่งตั้งคณะทำงาน 5 คณะ 1. คณะคณะอนุกรรมการด้านการบริหารจัดการกองทุน 2. คณะอนุกรรมการด้านจัดทำแผน 3. คณะอนุกรรมการด้านดำเนินกิจกรรมกองทุน 4. คณะอนุกรรมการด้านการเงินและการบัญชี 5. คณะอนุกรรมการด้านการติดตามและประเมินผล

ภาพที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐานตำบลและสนทนากลุ่ม

ภาพที่ 2 แสดงภาพกิจกรรม/โครงการ กองทุนฯทต.บุ่งไหม อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี